

den ståndaktiga

Fritänkaren

Nr. 78 Juli 1999

Sjunde årgångens nummer 7.

Innehåll :

Heja Finland !	2
Sluta tracka rocken! - insändare med svar.	4
Operettens fader (<i>Jacques Offenbach</i>)	6
Kulturkalender, juli '99	9
Patricia Highsmith och Daphne du Maurier	9
<i>Europa:</i>	10
Magsårsflykten, del 3	10
Lyckoresan, del 8	11
Europeisk turné, del 14	14
<i>Indien & Tibet :</i>	15
Ödesresan, del 18	15
Nya vägar i Indien, del 7	16
Den omöjliga resan till Leh, del 2 : Resan till Kashmir	18
Problem i samband med "De Heliga Tolvs evangelium"	20
Tibetnyheter	20

Fritänkaren är en alternativ oberoende kulturtidskrift för mest litteratur, musik och film men ägnar sig även gärna åt religion, politik och resor i avsikten att pejla de stora djupens underströmmar i världen och hålla koll på dem som ett slags spirituell världsbarometer.

Den beräknas utkomma med 10 nummer årligen på svenska samt några på engelska, (som endast återger den svenska upplagens viktigaste artiklar i översättning.)

Den är inte avhängig någon religiös eller politisk förening eller organisation.

Den har inga andra inkomster än sina prenumeranter.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

Postgiro : 621 39 94 - 4 ("*Fritänkaren*", C. Lanciai)

Årsprenumeration: 200 kr (även i Danmark och Norge)
(i Finland: 150 mk)

Tvåårsprenumeration : 300 kr

Redaktionsslut för detta nummer : 27.6.1999

Copyright © C. Lanciai med medarbetare

Letnany

78

Heja Finland !

Vi lämnade Göteborg i ösregn och 8 grader varmt. Man satt och frös i bussen hela vägen till Stockholm, under vilka 7 timmar vädret klarnade men inte helt. Även i Stockholm var det tämligen kyligt denna torsdag den 10 juni, men överfarten med Viking Line - Mariella - var idealisk, fastän Viking numera även tar betalt för att ta med cyklar ombord, även primitiva militärcyklar. Likväl var överfarten ytterst dräglig, då det inte var någon trängsel och därför ej heller något fylloliv ombord. Dessutom fick jag som middagssällskap en idealisk partner - finnen Armas, som arbetat med alla världens jobb i hela världen och även i Göteborg, fast han numera bodde med sin familj i Vårgårda. Han var mycket lätt att prata med, och vi hade en idealisk tvåtimmarsmiddag tillsammans med kall förrätt, mycket lax och annan förnämlig fisk, varmrätt och mycket efterrätt till mycket öl för hans del och mycket hälsosamt vin för min del, både vitt och rött.

Framme i Helsingfors bemöttes man av ett överväldigande idealiskt väder - precis raka motsatsen till Göteborg. Det var varmt, vinden var mild, och man fick snart ta av sig jackan under cykelturen till Borgå. Den största upplevelsen med denna cykelfärd är alltid den samma totala sensationen, att 15 kilometer utanför H-fors bemötas av den fullständigt rena lantluften med doften av tallarnas barr och ängarnas gyllene och grönskande åkrar. Det finns ingen större eller ljuvligare berusning.

Även cykelturen ut till Sarfsalö belastad med 10 kilo matvaror i plastpåsar och kassar gick på rekordtid, och aldrig har en sommar börjat bättre. Redan första kvällen fick man maskrossituationen under kontroll - de växte i år ymnigare än någonsin, som om någon enkom gått och sått maskrosfrön hela våren. I Storstugan fungerade allting perfekt genast, efter att man kopplat på varmvattenberedaren, gasen och strömmen. Man kunde ta en varm dusch efter den första arbetsdagen, dricka varmt kaffe i solen på stranden, njuta av en varm brasa i vardagsrummet sedan solen sent omsider gått ner efter halv elva, och krypa ner i världens varmaste och godaste säng med den renaste naturens fullständiga tystnad och frid omedelbart utanför fönstret efter den långa och gyllene midsommarnattssolnedgången - redan Solveig von Schoultz har ju vittnat om, att solen går vackrast ner på Virhamn. Jag har ännu aldrig erfarit vackrare solnedgångar än just här.

Och det strålande vackra och varma vädret höll i sig. Endast jordbruket led, och torkan hotade omintetgöra all gräsklippning, vilket dock ingen klagade över, och man fick allt nödvändigt arbete gjort på rekordtid, då det var omöjligt att vistas inomhus någon minsta del av dagen. Akut blev det bara med muskelvärk och knäckta ryggar jämte andra typiska överansträngningsfenomen, som hör till, om sommarens nyttogöromål skall vara fullkomligt tillfredsställande.

På detta sätt gick séjouren i Finland alltför snabbt undan, och när man återvände till plikterna i Göteborg efter två veckor var det som om man bara haft fem dagar ledigt. Då intet moln förmörkat himlen i stort sett någon enda dag hade alla nätter varit så ljusa, som om det bara varit en enda underbart lång dag alltsammans. De allra klokaste vet att inte sova i Skandinavien på somrarna utan att i stället utnyttja ljuset exempelvis till segling dag och natt.

Emellertid fick man åter det bekräftat för sig, att Finland, det berömda land i vilket man råkar vara född, är ett högst märkligt och exotiskt land. Finnen dricker i genomsnitt 7 liter ren alkohol om året, för vilket han betalar mer än 3000 mark om året (d.ä. nästan 5000 kronor). För svenska öron och sinnen är detta något oerhört, fastän svenskar inte är dåliga på att dricka de heller. Och om man till denna statistik lägger till allt vad finnen dessutom dricker i form av hembränt, smugglat eller inköpt i utlandet, så är det 9 liter ren alkohol om året. När en rikssvensk vägrade tro på dessa siffror, som jag framlade för honom i dagsfärska aktualitet, försäkrade jag

honom, att man bara kan förstå dessa siffror om man bor i Finland, och att man då även på helt naturlig väg bidrar till statistiken. Man lär sig helt enkelt leva *alla finlandese*.

Det enda beklagliga med Finlandsséjournen var, att jag inte kunde ta någon telefonkontakt med vänner, då vår telefon på Virhamn numera är indragen. Detta fick jag veta först dagen före avresan. Jag beklagar min därav resulterande påtvingade tystnad under vistelsen i Finland.

På väg in tillbaka till Helsingfors fick jag tutande polissirener efter mig, och en polisbil stoppade mig. För säkerhets skull talade jag engelska. Det visade sig, att uppretade bilister hade ringt till polisen med mobiltelefoner och sagt att en cyklist irriterade biltrafiken. Det var cykling förbjuden på denna led, vilket ingen skylt hade förklarat för mig. Däremot hade jag sett skyltar med "gångtrafik förbjuden". Polisen förklarade för mig, att i Finland betyder skylten "gångtrafik förbjuden" även cykling förbjuden. Jag trodde honom inte. Tyvärr tog jag inte vara på möjligheten att här ordentligt kunna skälla ut det finska systemet att dirigera all cykeltrafik åt skogen. Cykelbanorna i Finland blir bättre, men österut från Helsingfors är de obefintliga.

Jag påminde mig en episod som Armas berättat. En kanadensisk professor återvände efter två års gästprofessur i Sverige till Kanada. Han tillfrågades då av en journalist vad han egentligen tyckte om Sverige. "Vill du ha ett ärligt svar?" frågade professorn. Det ville journalisten. "Inhägna hela Sverige med ett taggtrådsstaket, sätt gärna tak över hela landet, och häng en varningsskylt utanför som säger *Dårhus*." Professorn motiverade sin diagnos: "Allt är ju förbjudet i Sverige, men de som verkligen gör skada sätts aldrig fast."

Framför poliserna som hade sin egen tolkning av skylten "gångtrafik förbjuden" tänkte jag att Finland fått en släng av svenska sjukan - eller är hela EU på väg åt samma håll?

I Helsingfors passerade jag min faders grav på den ortodoxa-katolska kyrkogården inte långt från Tito Collianders, (som alltid har färska blommor på sin grav). Aurelios grav har varit utan blommor i sex år. Den här gången hade jag åtminstone en sten med mig från Virhamn, som han tog bättre hand om än någon annan under sina sista tio år. Ingen annan i familjen bryr sig om hans grav eller besöker den. Hoppas detta kan mana någon till efterföljd. (Judar lägger stenar på sina anhörigas gravar som symbol för det beständiga.)

Strax före midsommar drog en folkrörelse i gång för att vid nästa presidentval göra Elisabeth Rehn till Finlands nästa president, hon som förlorade valet mot Martti Ahtisaari. Hennes modersmål är ju svenska, och endast 6% (eller omkring 300,000) finländare har svenskt modersmål, vilket kan få hennes kandidatur att verka märklig. (Hon väntas själv ta ställning till kandidaturen först i höst.) Men många finner är positiva till projektet, och faktum är att 70% av Finlands befolkning stödjer tvåspråkigheten i Finland, vilket är en mycket glädjande statistik ur nordisk synpunkt, medan dock relationerna till Ryssland nu tycks försämrats igen beroende främst på spritsmugglings- och annan kriminell trafik men även på Rysslands det senaste året drastiskt försämrade ekonomiska förhållanden, medan börserna i Helsingfors är en av de starkast växande i Europa.

Heja Finland! Vad kan man annat säga som boren finländare med rättighet att vara stolt över sitt land (- fastän man föddes som italiensk medborgare och 15 år senare blev gjord till svensk sådan. Likväl förblir man född vid Bulevarden i Helsingfors, vilket faktum inga medborgarskap i hela världen någonsin kan ändra på.)

Sluta tracka rocken! - en insändare med svar.

"Då och då slinker det igenom en attityd i Fritänkaren med omnejd som retar mig mer och mer. Ett av de tydligaste exemplen är i skriften *"Tibet"*, där herrar Westerberg, Lanciai m.fl. så tydligt definierar rockmusiken såsom tillhörande de s.k. kulturmissbrukarna och ger själva denna musik benämningen skräpkultur. Nu vill jag väldigt gärna ha Fritänkarens definition på kultur. För mig är kultur nämligen ett väldigt subjektivt begrepp. Det är svårt att säga var det börjar och var det slutar. I *"Tibet"* omnämns t.ex. hårdrock som dålig, vilket för mig ger intrycket att den inte anses vara riktig kultur utan endast ett instrument vars enda syfte är att tjäna pengar. Det ska tilläggas, att i *"Tibet"* omnämns även reklamfilm i samma sammanhang. Min första reaktion, med utgångspunkt ur mina egna åsikter om just hårdrock och reklamfilm, var att jag höll med. Men sen började jag tänka efter litet. Långt ifrån alla hårdrockband är penningstinna. En närastående vän till mig är med i ett litet band, the Crooks, och mig veterligen har de sålt ungefär lika många skivor som Letnany-förlaget har sålt böcker. Det är med andra ord en helt ideell verksamhet. Redan detta talar för att det rör sig om något annat än ekonomiska intressen. Är det månne plötsligt kultur? Vad skulle hända om C. Lanciai plötsligt blev en bästsäljare? Skulle han tvingas ge upp författandet för att det inte längre kan räknas som kultur, om han då faktiskt skulle tjäna hutlöst mycket på det? Att sedan påstå att hårdrock är dålig musik tycker jag är litet väl orättvist och var väl det som först fick mig att tänka om. Självtvivel jag hårdrock i möjligaste mån, men ibland tvingas jag faktiskt erkänna att en eller annan låt faktiskt är bra. Och med tanke på min egen musiksmak är jag inte den som i första taget rackar ner på andras.

Nu är jag ingen musiker, och därför vet jag inte heller varför kulturella musiker ogillar rockmusik. Men jag kan tänka mig, att de kanske tycker att hårdrock är alldeles för simpel för att vara bra. Är det så? Ett svar skulle vara kul. Betänk dock att enkelhet inte är ett hinder för mästerskap utan oftast tvärtom.

När jag ändå tar rocken i försvar, så känner jag att även reklamen behöver en förkämpe. Jag medger att reklamfilmens syfte är att ragga köpare till en viss produkt, men det finns faktiskt reklamfilm som förtjänar lite respekt och som rent estetiskt är bra. Konsten har en tendens att blomstra på de underligaste ställen, som en asfaltblomma, trots de ekonomiska intressen som verkar ställa sig i vägen. Så även i reklamfilm. Som med noveller så krävs det en viss skicklighet för att begränsa sig så pass mycket som reklamfilmen gör, och när filmaren lyckas skapa något trevligt trots dess begränsningar, så tycker jag helt klart att det rör sig om kultur. Oftast rör det sig om c:a 40 sekunder, en väldigt kort tid på vilken man faktiskt lyckas framkalla en emotionell reaktion hos tittaren. Oftast rör det sig om humor, då den är lättast tillgänglig, men även avsmak, avsky m.m. förekommer. Och, under över alla under, det händer faktiskt att reklamfilm bildmässigt är estetiskt tilltalande."

- M.V.H.

Vi tackar för en uppriktig insändare, som förtjänar ett uppriktigt svar.

Vi håller med insändaren om att kultur är något subjektivt och svårdefinierbart. Däremot kan väl de flesta skilja mellan kultur och Kultur. Det senare (med stor bokstav) skulle då vara sådan kultur som alltid överlever och får betydelse för alla tider, exempelvis det antika Greklands kultur med dess oerhörda litterära, filosofiska och vetenskapliga landvinningar. Den italienska renässanskulturen är något liknande, som fått oerhörd betydelse för hela Europa och hela Amerika. Låt oss nöja oss med denna antydning till en definition av Kultur, medan vi kanske gör klokast i att lämna mera allmän samtidskultur därhän.

Vår kritiserade attityd mot rockmusik tarvar en närmare förklaring. Låt mig få beskriva min egen erfarenhet av densamma. Som ung man, d.ä. fram till 14-årsåldern, följde jag med stort intresse med allt vad som hände inom populärmusiken och noterade noggrant alla den tidens musikstjärnors intressanta produktioner. Mitt favoritband var en grupp som hette the Kingston Trio, som slog igenom med "*Tom Dooley*" omkring 1960 och höll en utmärkt hög kvalitet så länge de fanns kvar. Schlagermusiken på den tiden var utpräglad lyrisk och melodisk med stjärnor som Johnnie Mathis, Pat Boone, Perry Como, Nat King Cole, Johnnie Ray, Cliff Richard och andra som faktiskt kunde sjunga och hade bra röster och sjöng rent.

1963 började the Beatles uppträda på hitlistorna och strax efteråt även the Rolling Stones. Jag hade ingenting emot dessa nya moderna grupper, då de fortfarande i huvudsak ägnade sig åt att göra hyfsad musik. Den enda jag aldrig kunde tåla var Elvis Presley, som för mig alltid förblev höjden av sliskig vulgaritet.

1965 kom strömkantringen inom populärmusikvärlden. Plötsligt började nästan alla musikgrupper hänge sig åt extravagant mode, oerhörda gager och vilt experimenterande med droger. (Även en av mina bröder gick entusiastiskt i denna fälla, vilket dilemma senare kom att leda till nästan hela min familjs (på lång sikt ekonomiskt betänkliga) uppgående i Scientology-rörelsen - men jag avlägsnar mig från ämnet.) Min sista idol var Donovan, och jag älskade hans "*Colours*" - han var den siste som alltjämt kunde sjunga och hade bra röst, och han gjorde sina låtar själv. Han vågade gå i bräschen mot droger och predika emot dem. Han var nästan den ende. Kort efteråt ertappades han själv med att nyttja och smugla marijuana. Även han hade fallit. Då förkastade jag hela den världen.

Samtidigt tycktes hela rockmusikvärlden fullständigt spåra ur. Redan the Beatles hade infört tendensen att låta trumbatterierna nästan överrösta eller åtminstone dominera musiken. Efter the Beatles blev detta värre - rytmen blev det viktigaste, medan melodiken och texterna plötsligt inte längre spelade någon roll.

Ett annat stort fall, som gav eko i hela populärmusikvärlden, var när den mest renodlade av alla trubadurer, Bob Dylan, som hade världens skralaste röst men dock gjorde bra låtar, övergick från akustisk gitarr till elgitarr (1.6.1966). Detta vållade rabalder i hela världen. En klar majoritet av hans beundrare förlät honom aldrig, och inte jag heller, då jag som känslig musiker måste beteckna ljudet av en skrällande elgitarr som olidligt genom sin totala artificialitet, som dessutom överdrivs in absurdum genom förstärkare.

Naturligtvis fanns det dock fortfarande musiker inom populärmusiken som gjorde god och intressant musik, till exempel the Moody Blues, och många gamla veteraner envisades med att fortsätta hålla sin personliga och rena stil, som till exempel Cliff Richard, Johnnie Mathis och Joan Baez. Men jag hade helt förlorat allt intresse för all populärmusik.

Det fanns en briljant engelsk-judisk manager som hette Brian Epstein. Han var inte bara manager för the Beatles utan för *alla den tidens bästa engelska popgrupper och solister*. Den 27 augusti 1967 begick han självmord genom en överdos sömntabletter. Han hade fått nog av utvecklingen.

Under 17 1/2 år, från januari 1974 till juli 1991, förföljdes jag dessutom av det ödet, att jag aldrig någonstans, vart jag än flyttade, lämnades i fred för gräsliga amatörrockmusiker, som jämt spelade olidlig rockmusik för högsta volym natt och dag och non-stop, som stampade takten i golvet om de bodde ovanför mig, och som på mina eviga klagomål ofta försvarade sig med att de hade rätt att få uppleva musiken fysiskt. Att under 17 år oförtjänt bestraffas med att ständigt tvingas höra sådan musik som man minst av allt ville höra och som jag bara kunde anse som världens allra sämsta var nog för att göra mig totalt allergisk mot all rockmusik för resten av livet.

Naturligtvis finns det undantag. Tyvärr utsattes jag aldrig för undantagen.

Det kanske räcker som förklaring till vår kritiserade attityd mot rockmusiken, som vi dock i allmänhet haft mera medhåll i än blivit kritiserade för, då det finns alltför många människor som upplevat påtvingad rockmusik med skrällande elgitarrer och heta hysteriska skrik som rena hjärntvätten och som en audiell miljöförstöring. På senare tid har flera vetenskapliga rön bekräftat att rockmusik faktiskt närmast är att betrakta som audiell miljöförstöring, som till och med växter blir negativt påverkade av.

Det var inte bara för en hel generation av unga musikaliska förmågor under 60-talet som rockmusikfällan kom att utgöra en inkörsport för bestående drogmissbruk. Detta har sedan dess upprepat sig i generation efter generation, och det är aldrig rockmusiken som fått skulden för detta, som om rockmusiken var oantastlig som musik, trots ofta helt oförblommerad drogpropaganda i texterna. Elvis Presley var långt ifrån den första populärmusikern som gick under i droger. Redan efter 40-talet gick ett stort antal jazzmusiker den vägen.

Under 50-talet var det dock nästan bara jazzmusiker som gick under i droger. Under 60-talet blev det desto mer rockmusiker, och tendensen mångmultipliserades under 70-talet. Det var inte bara stjärnor som Brian Jones, Janis Joplin, Jimi Hendrix, Bob Marley, Sid Vicious (från the Sex Pistols) m.fl. som slutade illa efter mycket droger, utan deras värld blev inkörsporten för miljoner om inte tiotals miljoner ungdomar världen över att följa samma självdestruktiva väg. Jag kan inte se att rockmusiken lyckats åstadkomma något gott eller göra någon nytta alls medan dess skadeverkningar är oöverskådliga. Vanvett är vanvett, liksom diktatur är diktatur, och bara för att somliga låter sig förföras därav blir det inte mindre vanvettigt eller i mindre grad en diktatur.

Och där har vi kanske den avgörande skillnaden mellan rockmusik och "riktig" musik. En violoncellist sade till mig en gång, att levande musik kräver en sådan absolut koncentration att det omöjliggör varje form av stimulantia (d.ä. alkohol och droger) om den alls skall kunna fungera. Med rockmusik är det vanligen tvärtom: man behöver stimulantia för att alls kunna stå ut med den.

Beträffande reklamfilmer håller vi fullständigt med om att sådana verkligen kan vara "asfaltblommor" och hur roliga som helst. Bekymret med reklamfilm är inte dess kvalitet eller brist på kvalitet utan att den tillåts avbryta exempelvis intressanta filmvisningar mitt i. Tycker vår Herr Insändare att det är roligt att en spännande thriller, just när den är som intressantast och ens egen uppmärksamhet är som intensivast, plötsligt blir hänsynslöst avbruten av tramsiga reklamsnuttar för tandkräm, tvättmedel eller öl?

Operettens fader.

Jacques Offenbach är en av musikhistoriens mest sympatiska gestalter. Han är egentligen den ende värdige arvtagaren till den komiska operans mästare och kung, den oefterhärmlige Gioacchino Rossini, fastän Offenbach bara åstadkom en enda opera och lämnade den ofullbordad efter sig.

De var i själva verket goda vänner, och Offenbach beundrade Rossini kolossalt och lärde sig det mesta av denne och av Mozart, sin andre store dyrkade idol. Offenbachs stora ambition i livet var just att efterlikna Mozart och Rossini och göra lika makalösa operor som dessa, men Offenbach blev tyvärr upptagen på heltid under hela sitt liv med att i stället avla operetter.

Hans produktion är lika enorm som de flitigaste kompositörernas i historien. Hans kompositioner är 274 till antalet, och därav är ett hundratal operetter. Och dessa operetter är något helt nytt i musikhistorien och har aldrig senare överträffats. Offenbachs operett är inte det samma som vi menar med operetter idag: töntiga

såpopera tillställningar med löjliga militärer och primadonnor i tarvliga och fiantiga dussinintriger. Nej, Offenbachs skapelser var som briljanta spex, kryddade med snille och satir, ofta förlöjligande etablissemanget och hejdlöst drivande med allting heligt, men på ett godmodigt sätt. Offenbach är aldrig elak. Tvärtom. Han vill bara få folk att skratta, och han lyckas.

Hans rötter var i Köln som son till en fullkomligt traditionell judisk kantor, som överlevde genom att dessutom ha bokbinderi som yrke. Inte bara sjöng han i synagogan under alla krävande oändliga sakrala förrättningar utan uppträdde även i alla möjliga och omöjliga musikaliska sammanhang som sångare vid de gladaste och lösaste fester. Det var egentligen här redan som operetten föddes: I Köln i början av 1800-talet förekom det allmänt uppslupna folkskådespel med musik som gjorde narr av hela världen. Detta var Jakob Offenbachs själsblod. Hela den berömda omåttligt spirituella och dråpliga Offenbach-världen fick denne gudabenådade musiker sig redan till skänks från ovan i barndomen i Köln på dess gator och torg i faderns sprudlande musikaliska sällskap.

Det var fadern (egentligen Isaac Eberst från orten Offenbach) som ville ha sin son till Paris jämte Jakobs broder Julius, och fadern följde själv sina söner till Paris och lyckades få in Jakob på konservatoriet, fastän han var utlänning. Det var emot konservatoriets bestämmelser att ta in utländska elever, därför hade Franz Liszt refuserats, och konservatoriets direktör var ingen mindre än den fruktade Luigi Cherubini. Men när den grinige gamle mästaren fick höra Jakob Offenbachs cellospel tog han in honom genast.

Därmed började Jakob Offenbach bli parisare. Han stannade inte på konservatoriet i ett halvår utan drogs oemotståndligt ut till nöjeslivet, det vill säga musikteatrarna. Det var där han fann sitt liv.

Vi ska inte fördjupa oss i alla detaljer i denna överväldigande rika komedimusikantkarriär, som med åren producerade operetter som "Orfeus i underjorden", "Den sköna Helena", "Perichole", "Storhertiginnan av Gerolstein", "Robinson Crusoe", "Resan till månen" (efter Jules Verne; han gjorde även operett av samme författares "Doktor Ox' experiment", doktorn med skrattgasen;) och många andra som genom sin skapares oeffterhärmligt rika och fantastiska melodiska förmåga är oslagbara än idag, samtidigt som han umgicks med vänner som Adolphe Adam, Leo Delibes, Georges Bizet (hans lärjunge), Friedrich von Flotow, Gustave Doré (som ibland gjorde dekor till hans uppsättningar), Edmond About (Émile Zolas motståndare), Johann Strauss (som fick uppslaget till "Läderlappen" av Offenbach), och många andra, medan endast Richard Wagner hatade honom, för att han vågade driva med denne. Både Leo Tolstoj och Otto von Bismarck skrattade åt Offenbachs operetter, Bernard Shaw lärde sig många tricks och grepp av honom, och sentida komediennor som Josephine Baker och Mistinguett levde högt på Offenbach.

Likväl saknades det inte katastrofer i Offenbachs liv. Den värsta var det fransk-tyska kriget 1870, som ledde till att han av båda länderna stämplades som landsförrädare, av fransmännen för att han var född tysk och av tyskarna för att han blivit fransman. Ingenting kunde ha varit orättvisare och olyckligare för Offenbach, då han älskade Frankrike men inte heller kunde förneka sitt ursprung. Han kunde dock endast ta parti för förloraren: "Ack, vad har preussarna gjort med mitt älskade Frankrike!" Icke desto mindre strök honom självaste kejsarinnan Eugénie honom från hederslegionens lista, när Frankrike förlorade kriget, fastän hon själv förärat honom denna äretitel och dekoration, som endast kommer de yppersta fransmän till del. Men han förblev sitt Frankrike trogen, hur han än rådbåkade det franska språket med sin tyska brytning, och det skulle aldrig falla någon in att kalla honom något annat än *Jacques Offenbach*.

Hur kom då hans opera till mitt i den breda strömmen av bara sprudlande lyckliga operetter? Jo, den mognade småningom genom krigskatastrofens bittra

efterspel och hans förödande bankrutt därefter. Han hade alltför mycket gemensamt med E.T.A.Hoffmann för att någonsin kunna slippa honom. Hoffmann var den bisarre musikern-poeten som samtidigt som han komponerade ytterst konventionella operor och baletter och utförde sitt yrke som ordentlig dirigent skrev de mest vidunderliga berättelser om övernaturligheter i vardagslivet, som den svindlande härresande romanen "Djävulselixiret" och tallösa liknande noveller, som roar och skrämmer på samma gång. Hoffmann hade mycket gemensamt med Edgar Allan Poe, det är samma sorts fascinerande skräckfantasier som besjalar dem båda, men Hoffmann har starkare och mera originella karaktärer. Alla hans karaktärer är överdrivna åt det goda eller andra hållet, vidunder av skönhet och makt eller missfoster av ondska, översinnligt sköna damer och gudomliga begåvningar med överväldigande tragiska öden - Hoffmanns värld är en värld av svindlande överdrifter, och Jacques Offenbach med sin bisarra figur, sin långa gängliga gestalt av bara skinn och ben med de blixtrande glasögonen, häxmästaren på cello som piskade sina orkestrar till sanslösa polkor och bacchanalisk yra, som anförde hela Europa i en svindlande munter galoppdans, var som hämtad eller utstigen direkt ur en historia av Hoffmann.

Offenbachs sista verk, operan "Hoffmanns äventyr", bygger på tre Hoffmann-historier, som han omger med en ramberättelse som förenar dem. Det handlar om olycklig kärlek, kärlekens självbedrägeri, lyckans flyktighet och ödets orättvisa. Det är en tragisk men ytterst underhållande och roande opera som samtidigt är spännande och gastkramande. Som opera håller den bättre än de flesta. Den står utan vidare i klass med Verdis bästa alster och kan klart jämföras även med Berlioz' och Gounods främsta skapelser, fastän den är ojämn och den tredje akten har vissa svaga punkter. Offenbach fick ju inte fullborda den själv. Orkestreringen var ännu inte påbörjad när han gick bort hösten 1880 i sitt 62-a levnadsår, arbetsam in i det sista, fastän han var döende och mindre än bara skinn och ben, helt konsumerad av sin förfärliga gikt och reumatism.

Den oeffterhärmliga dramatiken och förtätade spänningen i "Hoffmanns äventyr" gör den till en ensam opera i sitt slag. Det är en fantastisk opera, och de enda operor som egentligen kan jämföras med den är Tjajkovskijs "Spader dam", en regelrätt spökopera, och Musorgskijs "Boris Godunov", den breda folkoperan full av masscener, psykologisk tortyr, dryckenskap och massiva skuldkomplex. "Hoffmanns äventyr" särställning framhävs ytterligare genom 40-talets största filmskapare, paret Emeric Pressburger-Michael Powells oerhörda filmatisering av operan från 1951, som inte bara gör hela operan rättvisa utan dessutom dansas som en klassisk balett alltigenom och har en hisnandeamerateknik att uppvisa. Filmen floppade, ty publiken begrep inte sådant efter andra världskriget, och den filmen väntar ännu på sitt rättvisa erkännande.

Även Offenbach väntar på sitt slutgiltiga accepterande som en av musikhistoriens mest underbara kompositörer.

Vi beklagar att vi försummade att uppmärksamma Duke Ellingtons 100-årsdag den 29 april i år. Försummelsen berodde på ett feltryck i våra annaler, som angav hans födelseår till 1889 i stället för 1899. Han var en av jazzens verkligt stora, kanske den störste vidareutvecklaren av avancerad jazz efter George Gershwin.

Vår artikelserie om gamla italienska mästare uppskjuts till nästa nummer, då vi väntar på tillgång till särskilt material.

Genom våra resor till östra Medelhavet i mars-april, Kashmir i maj och Finland i juni har filmbevakningen alldeles kommit av sig, men den återkommer. Man ser mera filmer på vinterhalvåret än på sommaren.

Kulturkalender, juli '99.

- 1 : *Charles Laughton 100 år*, odödlig skådespelare för sina tolkningar av bl.a. Henrik VIII, Rembrandt, Nero, doktor Moreau och kapten Bligh under 30-talet.
- 7 : *George Cukor 100 år*, legendarisk filmregissör av många klassiker.
- 10 : 900-årsminnet av Rodrigo Diaz del Bivar, kallad El Cid, Spaniens nationalhjälte.
- 11 : Robert the Bruce 725 år, kung av Skottland.
- 13 : 60 år sedan Frank Sinatra spelade in sin första skiva.
- 15 : 900 år sedan Jerusalem föll för de första korsriddarna.
 - Iris Murdoch 80 år.
- 17 : James Cagney 100 år, utmärkt gangster i många filmer.
 - 40 år sedan Billie Holliday dog.
- 20 : Sir Edmund Hillary 80 år, Mount Everests besegrare.
- 21 : Ernest Hemingway 100 år, hårdkokt författare som slutligen sköt sig.
- 27 : Alexander Dumas d.y. 175 år, mannen som skrev *Kameliadamen*.
 - Jack Higgins 70 år.
- 28 : Jacqueline Kennedy skulle ha fyllt 70.
 - Malcolm Lowry (*Under vulkanen*) skulle ha fyllt 90.
- 30 : Peter Bogdanovich 60 år.
- 31 : 80 år sedan den första tyska demokratin utropades (*Weimarrepubliken 1919*).

Patricia Highsmith och Daphne du Maurier.

De hade en hel del gemensamt, då båda var stora favoriter hos Alfred Hitchcock. Highsmiths första roman, *"Främlingar på tåg"*, omgjordes av Hitchcock till en av dennes allra bästa filmer, och han har filmatiserat inte mindre än tre av du Mauriers romaner, nämligen *"Rebecca"*, *"Värdshuset Jamaica"* och *"Fåglarna"*.

Det förvånar somliga att Patricia Highsmith (*1921, avliden härom året,) var amerikan. Hon kom från Texas och blev egentligen aldrig uppskattad i Amerika, medan hon var mycket högt uppburen i Europa och tidvis bodde i England. Man kan på sätt och vis förstå amerikanernas avsmak för henne. Hon är varken konstruktiv eller romantisk. Hennes intriger är oftast omöjliga i verkligheten, hur realistiskt hon än manifesterar dem, man måste ställa sig skeptisk till hennes morbida fantasi, och hennes naturalistiska sadism är ofta avskräckande. Icke desto mindre är hon ibland psykologiskt suverän, som till exempel i *"Ugglans rop"*, där huvudpersonen är en oskyldig fönstertittare som vet att han för olycka med sig, han har den utstrålningen, och därför får han utstå mycket ont av vanliga fördomsfulla människor, som orättvist misstänker honom för alla katastrofer som drabbar hans omgivning, utan att han gör något för att iscensätta dem. Han råar inte för vad det är med honom, som han inte kan förklara själv. Och det enda han kan göra är att acceptera sitt öde och inte förvärpa det själv.

Men den romanen är ett undantag. I regel är hennes karaktärer utan karaktär, och hur logiskt konsekvent hon än alltid är i beundransvärd behärskning av sitt oerhörda material saknar man ändå det viktigaste i en roman: ett eget liv hos karaktärerna. Endast i den första av *Ripley*-romanerna lyckas hon med detta - och blir så nöjd därmed att hon låter mördaren klara sig undan rättvisan.

Då är Daphne du Maurier (*1907) mycket intressantare. I många av sina romaner ägnar hon sig behjärtansvärt åt att dokumentera faktiska skeenden för länge sedan i Cornwall, som till exempel i *"Kungens general"* och *"Huset vid stranden"*, men även i sina rena fantasier är hon mycket övertygande genom sin djupa psykologiska inlevelse och sin lyckade besatthet i att skapa stämning och spänning. Vissa av hennes noveller, som *"Fåglarna"*, *"De blå linserna"* och *"Monte Verità"* är underbara mästerverk av suggestiv förtätning och häpnadsväckande fantasi på gränsen till surrealism och science fiction. Men hennes främsta verk är hennes psykologiska romaner, som hennes berömdaste, *"Rebecca"*, men även *"Kusin Rakel"* och *"Syndabocken"*, som filmades med Alec Guinness i båda huvudrollerna, en märklig historia om personförväxling och kanske hennes mest fascinerande tankeexperiment.

Hon var dotter till den framstående engelske skådespelaren Gerald du Maurier, som var den siste store teaterkungen i England, som både spelade teater och ägde teatersällskap. Hennes roman *"Gerald"* är en fängslande biografi över sin far, som imponerar genom sin distans och saklighet: Man får ganska beska inblickar i teatervärldens baksidor, och faderns gestalt framstår som ganska ihålig och tragisk i all sin yttre glamour.

Allt vad hon skrivit är läsvärt, i högre eller mindre grad; hon är i sin mycket engelska berättartradition en underbar fortsättning på systrarna Brontës och George Eliots makalösa författarskap, och därtill har hon extra dimensioner av trollbindande psykologi och blomstrande fantasi. Hon kommer utan tvekan att räknas till de bestående klassikerna.

Magsårsflykten, del 3.

På lördag hade vi de första känningarna av våren. Vi satt ute i trädgården, och solen värmdes faktiskt så mycket att man måste börja klä av sig och gå barfota. Men ännu syntes inga gröna skott i träden.

Men följande dag hade de kommit, den 14 mars. Plötsligt såg man videtussar i buskarna och fräscha hängen i okända träd. Men väderleksrapporterna spådde en ny vinter med snö om några dagar.

För första gången gick jag på bio i Bulgarien. Biograferna i Sofia är stora, och de fylldes snabbt till två tredjedelar. Ingen reklamfilm förekommer, vilket är en lättnad, och de har en mycket begränsad trailer-repertoar. Den längsta trailern, som även ideligen visades i TV, var på en ny bulgarisk film i svartvitt som hette "Wagner". Den handlade tydligen om en fabriksarbeterska i ett stålverk, som ansvarade för en maskin med namnplåten "Wagner".

Det bulgariska biografbiljettsystemet är mycket ekonomiskt. En biljett kostar högst 22:50 kronor och lägst 12:50. Fri placering gäller, och de gör helt enkelt så, att de skriver ut biljetter. Biljetterna i biljetthäftena fylls i en efter en för varje besökare, och på så sätt går inget papper till spillo. Ett enda biljetthäfte kan vara i evighet.

För varje gång jag varit i Bulgarien sedan 1997 har stämningen i landet blivit ljusare. Fler och fler blir medvetna om kommunisternas vansinneshushållning i landet, och fler och fler vågar tala om saken med utlänningar. Plötsligt har sanningen blivit aktuell och på modet i detta sedan 500 år kroniskt förtryckta land. Jevgenij, som är en nykter affärsman, såg även mera positivt på Bulgariens väg än någon annan av mina vänner. Han berättade, att allt fler bolag och affärsrörelser och till och med industrier flyttar sin verksamhet till Bulgarien, då arbetskraften där är både billig och driftig. Detta ger Bulgarien kapital och arbetstillfällen medan socialiststater i Västeuropa ser nackdelen med sin politik. Detta fenomen är symptomatiskt för hela Östeuropa. Efter Polen, Slovakien, Rumänien och Bulgarien kommer väl turen till Moldavien, Ukraina, Vitryssland och Baltikum. Polen, Tjeckien och Ungern är redan

med i Nato, (vilket dock Jevgenij betraktar som ett misstag,) och Estland har redan det som målsättning. Lettland och Litauen ingår redan självklart i Västeuropa.

Den totala och definitiva strömkantringen upplevde vi när vi besökte en lokal pub i byn Simeonovo. Där förekom en granne till Diana, som var helt västororienterad, fastän han var en verklig ur-bulgar med båda fötterna på jorden och med de grovaste nävar jag någonsin skakat hand med. Jag kan ju ingen bulgariska men någon ryska, och när jag försökte behaga honom med ett vänligt ord på ryska svarade han genast bestämt på engelska. Den gubben gick inte.

Även mina vänner i översättarfirman Polyglotos var dränkta i översättningsarbeten, som alltid inbegrep engelska. De frågade mig om råd beträffande en lång juridisk artikel på italienska om Bulgarien som skulle översättas till engelska. De hade ett videoarbete på 12 rullar som skulle föras med undertexter på bulgariska. De har experter i tyska och franska men tycks få än mera arbeten på engelska och italienska. Jag vet inte hur många olika språk Polyglotos arbetar med, men deras verksamhet omfattar åtminstone även spanska, turkiska, ryska, svenska, grekiska, rumänska och en hel del andra slaviska språk.

Jag stannade fem dagar i Bulgarien denna gång, vilket var det längsta hittills. Ändå avreste jag för tidigt. Jag hoppades få träffa Alena, Dianas dotter i Torino, sångerskan, som skulle komma hem på måndag med flyg från Milano, men flyget var försenat. Senast hade det försenats 30 timmar på grund av preliminärt oväder. Sedan hade flyget inte kunnat landa i Sofia utan hade måst fortsätta till Plovdiv. Därifrån hade Alena hänvisats till buss till Sofia, men denna buss rymde inte alla passagerare. De överblivna, av vilka en var Alena, måste vänta ett antal timmar på nästa buss. Den totala förseningen Milano-Sofia, en struntsträcka, blev 30 timmar. (Det är 20 mil mellan Sofia och Plovdiv.)

Nu var flyget bara försenat två timmar, men det var tillräckligt för att jag skulle missa henne. Jag kunde inte uppskjuta min avresa ytterligare en dag. Det värsta man kan råka ut för på en resa är förseningar från början. Jag kunde dock stämma Alenas piano åt henne, så att hon åtminstone smärtfritt kunde musicera hemma, innan jag var tvungen att gå med allt mitt bagage de 45 minuterna till tågstationen.

Även resan till Konstantinopel blev smärtfri. "Zigenartåget" (från Belgrad till Istanbul) var bara en timme försenat och närapå folktomt. Jag och mina kanadensiska reskamrater kunde breda ut oss hur mycket vi ville i skilda kupéer, och det förekom till och med värme i tåget. Det har det aldrig gjort tidigare på dessa breddgrader.

(Forts. i nästa nummer.)

Lyckoresan, del 8.

Tågresan längs sydkusten passerade lugnt under natten, men det var problem med vagnarna som vanligt. Det blev blackout i min vagn just när jag satt och läste "Under vulkanen". Jag hittade en konduktör i mörkret, som fick ljuset att fungera igen. Efter en halvtimme gick ljuset igen. Då fanns det ingen konduktör kvar i tåget, men det lyste i den andra vagnen, så jag flyttade dit. Efter en halvtimme gick ljuset i den vagnen också, men då lyste det igen i den första vagnen. Då var jag redan ganska trött på hela cirkusen. Då kom det en konduktör. Jag klagade för honom. Han lyste med ficklampor, mixtrade med batterier, fick ljuset att blinka men icke mer och bad mig flytta till den första vagnen. Jag gjorde så. Efter en halvtimme gick ljuset även i den vagnen på nytt.

Likväl kom man helskinnad fram till Messinasundet, där det hade regnat kraftigt under natten. Klockan 10 nådde jag Catania, vandrade genast till Paolos bank, hittade honom och har aldrig blivit bättre mottagen någonsin i Italien. Det var som

om jag hade lämnat Catania igår. Han följde mig hem till sin bostad, där min säng stod kvar orörd sedan före påsk. Men denna gång var vädret varmt och idealiskt.

Emellertid var Paolo mycket upptagen ej endast av sitt arbete utan även av en kurs långt utanför Catania. Detta föranledde utflykter till Noto söder om Syrakusa och Palazzolo. Båda var underbara små städer, helt okända för turismen som det mesta och bästa av Sicilien lyckligtvis är. Noto hade en katedral vars hela tak just hade störtat in lyckligtvis utan att skada någon, och där fanns flera mycket intressanta gamla barockpalats i gul puts med otroliga skulpturutsmyckningar. Palazzolo, vart vi åkte sedan, var emellertid ännu intressantare. Hans 85-åriga mor bebodde ett gediget palats om två våningar där det var lättare att gå bort sig än att hitta rätt längs huvudgatan, Corso Vittorio Emanuele II, en liten bygata med bara tvåvåningshus och gammaldags gatlyktor i nästan en stil som erinrade om gamla Sevilla. Det var en underbar liten stad som jag gärna hade bekantat mig närmare med.

Emellertid kunde man i dessa trakter se sommarens obeskrivliga härjningar. Hettan hade förbränt stora arealer, och det var fruktansvärt att se hur sekelgamla olivträd på ett ögonblick hade förtärts av solen. I Grekland hade det varit ännu värre på Peloponnesos, där förfärliga skogsbränder dessutom hade förvandlat olivträds- och fruktträdsplanteringar till svarta öknar.

Men de solförbrända träden på Sicilien hade ett mönster att påvisa. Nästan alla skadade träd låg vid vägarna. Bara några meter bort från vägarna fanns det inga skadade träd. Tydligt måste bilarnas avgaser på något sätt ha bidragit till att träden förtärdes.

Paolo hade även haft andra problem med sommaren. Han hade inte haft vatten i kranarna på tre månader. Först nu fungerade vattnet, och man kan då föreställa sig hur hans hus såg ut utan någon möjlighet till tvätt eller rengöring på tre månader.

Så jag begav mig till Palermo. Där var allt som vanligt. Även där var det som om jag hade lämnat igår. Den första oktober tog mig Nino med på en utflykt till hans hemby uppe i bergen, men på vägen stannade vi först i Tyndaris, ännu en gammal antik grekisk stad från Platons tid med amfiteater byggd på den angenämaste utsiktspunkten högt uppe på ett berg med de sju dramatiskt vulkaniska Aeoliska öarna spridda ute på havet och med hela bukten mot Milazzo inför åskådarens anblick. Den gamla idealiskt situerade staden kröntes nu av ett sanktuarium, en vacker kyrka som först nyligen blivit färdig men som byggts helt i klassisk stil med korintiska pelare och en fantastisk konstutsmyckning i mosaiker. Än lever de gamla klassiska konsterna åtminstone i religionens tjänst.

Nedanför Tyndaris ligger det ett system av väldiga sandstränder med sjöar och vikar. Dit ner begav vi oss för att bada. Vattentemperaturen var absolut idealisk, man kunde stanna i vattnet hur länge som helst, och efteråt saltorkade man på tio minuter. Solen var inte längre brännande, men den var ändå het, så det var lätt att bli solbränd. Vi njöt av solen och havet och den enorma rörelsefriheten på sandstranden i tre timmar. På detta vidsträckta plageområde var det bara en sju-åtta andra badare utom vi. Sicilianarna slutar gå och bada i havet i augusti, när vattnet är som varmast.

Sedan som sagt begav vi oss upp i bergen till Ninos hemby. Den heter Galati och ligger som de flesta gamla sicilianska städer uppe på en bergstopp. Sicilianarna byggde sina städer på detta sätt för att kunna försvara sig mot arabiska sjörövare, som plundrade längs kusterna. Från ointagliga bergstoppar kunde lokalbefolkningen hålla kokande olja över angriparna och krossa dem med stenar och klippblock om de försökte något.

Nu är situationen annorlunda. Från de svårtillgängliga städerna uppe i bergen flyttar den yngre befolkningen ut för att föra ett bekvämare liv längs kusterna. Sålunda har alla städer inne i landet problem med avfolkning.

Det hade varit strålande väder hela dagen, och denna slöts med en galamiddag hemma hos Ninos syster. Hennes hus, deras föräldrahem, är stort som ett slott och lätt att gå bort sig i. Medan vi satt där och njöt av kvällsvarden kom den ena grannen efter den andra in och utökade sällskapet. Det är tydligen så det går till inne i Siciliens bergsland. Alla känner alla, och om det händer något i byn samlas genast alla där för att delta i intresset. Ingen svensk hade väl varit i Galati förut och knappast ens någon utlänning.

Efter festen fortsattes festen hos en lokal vinbryggare, som bestämt ville demonstrera hela sin industri för oss. Denna bestod i olika sorters vinpressar vevade för hand. Vi fick själva pressa druvor, veva pressen och provsmaka resultatet utom ett flertal andra färdiga viner. Åtskilliga flaskor tömdes, ty vi var sex fullvuxna karlar. Samtidigt bjöds på åtskilliga sorters fantastiska ostar, bröd och frukt, päron och meloner medan flaskorna fortsatte att avsmakas och tömmas.

Ugo, vår värd för detta ställe, hade även bryggt en Grappa som inte var av denna världen. Han kunde inte rekommendera den, då han använde den som tände i sin kamin. Den var mer effektiv än petroleum och smakade värre. Dess alkoholhalt torde ha varit mer än 100%, och ett glas var nog för att förbränna hela hjärnan.

En annan av gubbarna var en stor fotbollsentusiast och visste allt om svensk fotboll, enkannerligen alla Göteborgs fotbollslag. Han tjatade speciellt om en lysande fotbollsstjärna från förr i världen, som han påstod att hade hetat Grinolle. Jag kände inte till någon Grin-Olle på den svenska fotbollsstjärnhimlen hur jag än rannsokade min hjärnas alla gömmors innersta kammare.

Samtidigt som vi stod där och dividerade utspelade sig ett fantastiskt skådespel längs hela horisonten. Ett åskväder var på väg in mot Sicilien från norr, och från var vi stod högst upp i byn på en vinterass kunde vi i detalj följa med de flammande blixternas framryckning över Stromboli, Panarea, Lipari och Vulcano som ett bättre fyrverkeri än någonting mänskligt. Att stå där med världens godaste vin i handen i ousinlig tillgång i det bästa tänkbara sällskap av grovt skämtande byoriginal och oerhört kvalificerade vinexperter och åse det anryckande världsfyrverkeriet från vulkanöarna som dominerade hela horisonten i färgsprakande blixtextlosioner ovan molnen var nästan som ett övernaturligt skådespel, tills det började ösregna och man måste dra sig inomhus.

Mitt övernattningsställe var också intressant. Jag fick bo på ett ställe för agriturism, vilket är en helt ny och mycket sund form av turism, bättre än någon annan. Bönder upplåter sina mycket rymliga gårdar till små grupper av turister, som kommer och bor hos dem för att studera livet på landet, jordbruket, hur man odlar frukt och vin, och hur bondelivet går till. Detta är den enda formen av turism som gör verklig nytta, ty samtidigt som de avfolkade gårdarna rekompenserar sig och tjänar pengar lär sig turisterna mycket som gör gott och är nyttigt. Ej sällan leder detta utbyte till positiva affärer, fortsatta hjärtliga kontakter och hälsosam spridning av siciliansk mat- och vinkultur.

Emellertid hade det imponerande åskvädret sina bedrövliga konsekvenser, då det regnade hela följande dag. Det var rått och kallt, och man kunde ingenting göra. Detta var en katastrof för Nino, som enkom begivit sig upp hit för att kunna arbeta med vinkörden. Nu var det bara att finna sig i att vara isolerad och inregnad.

Emellertid kändes det hur väl detta regn behövdes. Plötsligt började naturen leva igen, och vem vet hur mycket liv som räddades genom detta det första regnet på fem månader? Det var som om hela naturen gav en befrielsens suck av lättnad.

(Forts. i nästa nummer.)

Europeisk turné, del 14.

Om denna dags historiska utflykt söderut till Selinunte bland ruiner och grekiska tempel var den mest fullkomliga tänkbara, så överträffades den likväl av lördagens utflykt ut i naturen just ut till Castellammare mest avlägsna och utsökta smultronställen. Vi for ut mot "Zigenarnas udde" mot nordväst, ett naturskyddsområde utan vägar, där vi stannade vid den yttersta byn Scopello med dess magiska platser och hisnande vackra stränder. Solen stekte som i Afrika, men en stark stormvind från söder fläktade så skönt, att man kunde vara i solen hela dagen. Det var rena nordiska högsommardagen, och vattnet var i drägligaste tänkbara badtemperatur. Tyvärr hade man inte den erforderliga alternativa kostymen till Adamskostym med sig, och palermitanerna badar inte topless.

Kanske jag i all korthet här borde belysa Palermos historia. Den skiljer sig nämligen från hela Siciliens genom att staden aldrig var grekisk. Den grundades av fenikierna under 700-talet före Kristus, övertogs av Kartago 480 f.Kr. (medan grekerna frigjorde sig från perserna) och blev romersk i andra puniska kriget år 254 f.Kr. Nästa erövrare var vandalerna och sedan östgoterna under Odovakar år 491, men hör och häpna: även Teoderik erövrade Palermo 40 år senare för att avlösas av Belisarius av Östrom (under Justinianus den store) varefter Palermo förblev bysantinskt tills araberna erövrade staden 831. Först därmed inleddes stadens storhetstid. Araberna utvecklade staden till en av Medelhavets viktigaste och största handelshamnar, den blev Siciliens huvudstad 948 och tävlade i storhet och skönhet med Kairo och Cordoba. Den hade 300,000 invånare och var en smältdegel för alla Medelhavets olika folk. Då kom normannerna och erövrade Sicilien och Palermo år 1072, varefter staden blev kungariket Siciliens huvudstad med ståtliga kungar som Roger II och slutligen en av medeltidens och världshistoriens största härskare, Fredrik II, kung av Sicilien och tysk-romersk kejsare och den enda korsriddaren någonsin som lyckades erövra Jerusalem utan någon blodspillan. Han var något av en universaldiplomat, som förstod både kristna och judar och muslimer och alla Medelhavets olika mentaliteter på ett sätt som gjorde att han kunde förena dem fredligt; men hans vidsyn och tolerans kunde inte påvarna förstå, som exkommunicerade honom från kyrkan. I det skedet kan man säga att både renässansen, reformationen och inkquisitionen började. Han dog år 1250, femton år före Dantes födelse, som fick uppleva de uppslitande politiska följderna av den förbittrade eviga konflikten mellan den kyrkliga och den världsliga makten. Med Fredrik II:s död avslutades Palermos storhetstid, men den har alltid förblivit Siciliens huvudstad och dess mest exotiska medelpunkt.

Den underbara naturexkursionsdagen med uppehåll i Castellammare, Scopello, Riserva dello Zingaro, Sferracavallo och Isola delle Femmine avslutades med en fest hemma hos mina värdar med vänner i utomordentligt god stämning. Men så fort det blev tal om politik kom vännernas barn emellan och avvärjde uppmärksamheten till mera väsentliga mänskliga angelägenheter - även detta var kanske typiskt för Palermo och för Sicilien. Våldet pågår, maffiakriget fortsätter, politikerna göder korruptionen, men barnen förblir ändå alltid viktigare.

En av festdeltagarna hade haft sin barndom just i Gibellina, den jordbävning-förstörda staden (- se förra numret). Hon menade även att incementeringen av hela staden var ett katastrofalt misstag - det var en begravning av en levande. I ruinerna och bråten fanns ändå någonting levande kvar - alla minnena, framför allt. Incementeringen av alltsammans var en mumifiering av en levande.

Den sista dagen i Palermo for vi upp till Monreale och sedan ner till katedralen - alla gravarna fanns kvar, Wilhelm den Gode och Wilhelm den Dålige i Monreale, och de sex kungliga gravarna i katedralen med Roger II och Fredrik II i främsta rummet. Till vår tillfredsställelse hade båda gravarna färsk blommar som vanligt, Roger II en

hel stor krans, och Fredrik II två uppsättningar röda rosor. De var mera levande än någonsin med sina minnen och sin markering av en storhetstid utan motstycke i Siciliens historia - som en inledning till hela Europas.

Under dessa tre dagar i Palermo hade vädret varit fullkomligt makalöst med sydliga vindar och 26 grader i skuggan. Det var en sällsam kontrast mot de strax innan förekommande snöstormarna i Grekland - från mördande vinter direkt till afrikansk högsommar.

Nino är nu pensionerad vid 64 år efter 38 1/2 års tjänst i en och samma bank och kunde därför helt ägna sig åt att visa mig Sicilien. Sin frihet ägnar han med förkärlek åt resor och har besökt både Australien och Argentina under avsevärda perioder. Australien upplevde han som närmast ett ideal - ett välordnat samhälle helt utan inre konflikter med oändliga expansionsmöjligheter. Argentina gav honom mera blandade känslor - ett rikt land som hade resignerat genom sina egna politiska tragedier och misstag genom alltför många och långa diktaturer, där folk sålt sin själ för att rädda sitt lands havererade ekonomi genom att (liksom Turkiet) binda nationalvalutan till dollarn ned den följden, att medborgarna inte längre hade råd med sin egen kultur. Han bedömde detta som den värsta träldomsfälla ett land kan gå i - och de flesta länder i EU håller på att göra det för den europeiska monetära unionens sak, som ingen vet vad den innebär men som alla hoppas att skall vara någonting bättre än vad de redan har.

(Forts. i nästa nummer.)

Ödesresan, del 18.

Samma eftermiddag förhörde jag mig i staden om mina möjligheter att komma vidare. Jag var hänvisad till att ta bussen till Nepalganj (267 kilometer, en nattbuss på 15 timmar,) vid gränsen, därifrån fortsätta till Bareilly och därifrån till Delhi. Det hela beräknades ta 30 timmar, säg 35. Jag måste alltså starta senast måndag klockan 16 för att komma till Delhi på onsdag. Därmed hade jag tre nätter och två fulla vilodagar i Pokhara före hemresan.

Emellertid förelåg det många olika uppgifter om denna bussresa till Delhi från Pokhara. Enligt vissa uppgifter kunde den ta upp till 60 timmar. Jag forskade vidare och fann, att den bästa länken från Pokhara till Delhi gick längre österut över Sanauli och Gorakhpur. Det säkraste färd sättet vore att ta bussen till Sanauli vid gränsen, en indisk buss vidare till Gorakhpur och därifrån tåget till Delhi. Hela resan skulle ta 30 timmar, därav 18 i tåg. Den skulle bara kosta 1000 nepali rupier med tåg i andra klass. Jag beslöt att satsa på detta.

Det gav mig inalles tre hela vilodagar i Pokhara, och det var underbara dagar. Varje morgon mellan 6 och 7 gick jag upp för de 3982 stentrapporna till Sarankot, och varje ny morgon var vackrare än den föregående. Hela Annapurnamassivet med Daulaghiri längst i väster hade inte kunnat vara mera till sin fördel. Där uppe kunde man sedan sitta och njuta över en kopp te med rafflande läsning av Frederick Forsyth eller Ken Follett tills molnen från dalen började stiga och skymma utsikten mot 10-tiden. Då var det lämpligt att gå ner igen. Den andra morgonen tog uppstigningen en timme och 18 minuter. Tredje gången gick det långsammare, då jag räknade trappstegen.

Nere vid Lakeside kunde man sedan njuta av värmen vid den idylliska sjön, där folket gick och skördade riset precis utanför mitt fönster mellan mitt hotell och sjön, och varje dag träffade man nya intressanta människor från alla världens västerländska länder plus Japan. De flesta var unga och från England, men även schweizare, fransmän, holländare, tyskar, israeler, italienare och en norrman

förekom. Japaner har en tendens att försvinna i Nepal. Redan i polisstationen i Darjeeling förekom det anslag om "Har du sett den här mannen?" som uppvisade en ung försvunnen japan. Sådana anslag mötte en sedan även i Kakarbitta, Kathmandu och Pokhara, en hel vägg kunde vara full med sådana anslag, och det var alltid bara japaner.

Sålunda blev det en värdig nepalesisk avslutning på resan, som under tre dagar avnjöts till fullo med ungefär samma känslor som inför en lyckad vistelse i Italien när det är som bäst. Det var tre underbara vilodagar, och jag anade inte hur väl jag behövde dem inför de provningar som stod för dörren.

(I nästa nummer: *Den förskräckliga resan till Delhi.*)

Nya vägar i Indien, del 7.

Vägen från Joshimath till Kausani är 18 mil och ovanligt besvärlig. Efter en före avresan förskräcklig natt (som vanligt) skedde nedresan klockan 6 i idealisk soluppgång. Morgonvädret var ännu vackert, och det var därför ett svårt ögonblick att lämna Joshimath i. Men jag fick en idealisk sittplats längst bak på höger sida, så att jag i detalj kunde njuta av det oöverträffbart imponerande och i sin storslagenhet skräckinjagande landskapet, berömt såsom "Gudarnas dal". Vägen ner till Karanprayag gick helt smärtfritt, (10 mil,) och vi var framme redan klockan tio.

Sedan började besvären. Den korta vägen från Karanprayag till Kausani var för en gångs skull i skick, vilket den aldrig varit tidigare när jag passerat. Det brukar höra till ordningen att en bit av vägen försvunnit i ett ras, så att man måste klättra runt och ta en annan buss på andra sidan, eller att man råkar ut för lastbilar eller bussar som kört ner sig i leran, så att proppen tar timmar att åtgärda. Ingenting sådant förekom denna gång. Jordskreden och rasen var större och svårare än någonsin, men de hade hunnit repareras. Ändå dök samma problem som alltid upp på denna väg: extra dröjsmål, extra tepauser, en lång lunchpaus, med mera, så att bussen stannade i Gwaldam, varifrån passagerarna fick fortsätta för egen maskin, dvs. ta en taxi. Vi fick tag på en jeep, som som vanligt bara gick halva vägen till Garur, varifrån vi fick ta en ny jeeptaxi de sista två milen. Mitt på den vägen låg det igen en död hund. Vi kom fram till Kausani halv 5. Det var ovanligt tidigt för denna väg med dess obotligt fördröjande faktorer.

Då hade man suttit och frusit i kalla bussar och jeepar hela dagen, så det var skönt att komma hem. Som vanligt dök min unge hotellvärd på hotell Uttarakand upp från ingenstans när jag steg av jeepen och tog hand om mig och hälsade mig välkommen. Jag fick ett rumpris på 80 rupier (16 kronor). Jag hade kunnat få det ännu billigare, men jag ville inte trixa.

På ett sätt var det svårt att komma tillbaka till Kausani. Jag hade så många så goda minnen därifrån av goda vänner och goda stunder. De saknades alla men hade lämnat något kvar. När jag satt vid middagen dök den tyske cykelfantasten upp, som bott i Kausani i sex år och organiserar cykelturer för äventyrslystna turister. Han hade cyklat hela vägen till Badrinath bland annat, (omöjliga och mycket svåra vägar). Han mindes mycket väl min vän Chris Molloy, som han gjort flera turer tillsammans med. Hans uppdykande var en angenäm överraskning, och jag såg fram emot att få träffa honom igen.

I Kausani hann min dåliga hälsa ifatt mig. På denna resa hade jag från början begått ett grundläggande fel: jag hade fått med mig för litet C-vitaminer. Detta har aldrig hänt förut. Jag upptäckte bristen för sent och började ransonera i det varma Rishikesh, där det fanns så mycket värmande och livgivande solsken att vitaminer kändes överflödiga. Det var där jag blev förkyld.

Det manifesterade sig i Uttarkashi och blev outhärdligt i Joshimath. Samtidigt var min rygg sönderskakad av alla vådliga bussfärder i obekväma ställningar i undermåliga säten. Tydligen är det mitt öde att alltid komma till Kausani främst för att lappa ihop mig igen.

Ryggen var så dålig, att det var nästan omöjligt att räta ut den, och det gick inte ens att ligga raklång på rygg - det gick inte att få ner benen. Lyckligtvis hade jag whisky och *Fisherman's Friend* att tillgå för alla eventualiteter, och C-vitaminerna fick lov att räcka så länge de räckte.

På morgonen efter nio timmars välgörande sömn hade jag dessutom tappat rösten - för första gången i Indien.

Emellertid var morgonen sagolik - Kausani bjöd på det bästa tänkbara väder med värmande nästan stekande solsken och magnifik utsikt mot Nanda Devi och de andra bergen i norr. Men redan vid middag tog solen slut, mörka moln kom åter med kyla och regn för att till och med urarta i åska med blixtar som dominerade hela horisonten.

Emellertid bjöd även Kausani på en underbar samling original. Där var Yogi, tysken som organiserade cykelturer för turister kring hela Garwhal och Kumaon och som hållit på med det i fem år, en underbar typ och översvallande av pratsjuka. Han levde på sina cyklar.

Och mot kvällen kom Stephen som jag hade väntat på. Vi hade träffats på bussen från Dharamsala och beslutat att mötas i Kausani. Jag hade oroat mig över att han inte varit där redan när jag kommit, jag hade väntat mig att han skulle hinna före mig, men till all lycka kom han i alla fall innan jag hunnit bege mig vidare.

Vi hade mycket att tala om då vi båda hade varit runt Kailas. Dessutom var han liksom jag en stamgäst i Dharamsala. Vid ett tillfälle hade han råkat illa ut uppe vid Triund 1000 meter ovanför McLeod Ganj. Han hade gett sig upp för sent på eftermiddagen och även förfriskat sig något, så att han uppe vid Triund ramlade så illa att han slog sig ett hål i pannan. Blodet bara forsade, droppade från hans skägg, färgade hans gröna jacka till stora delar röd och fortsatte ner med sin färgningsprocess över byxorna. Men han måste ta sig ner, och skymningen föll. Att stanna kvar där uppe hade varit döden. I sitt blodiga och handikappade tillstånd tog det tre timmar för honom ner, då även hans ficklampa slagits sönder. Han hade begett sig upp i avsikt att stanna över natten, men ingenting kunde hejda blodflödet, så någonting sådant var otänkbart.

När han äntligen kom ner och fram till sitt hotell Loseling efter att ha känt sig fram hela vägen var hotellet stängt och låst för natten. Han måste bulta och sparka på porten och väcka alla munkarna som sov. När slutligen en munk kom och öppnade och fick se honom alldeles blodig med rött av blod droppande skägg och kläderna flammande av blod blev munken alldeles skräckslagen och trodde att han var en av de värsta tibetanska gudomligheterna eller demonerna. Det tog en stund för Stephen att lugna ner munken och få honom att släppa in honom. Då frågade munken:

"Hade du druckit?"

"Ja."

"Det är inte bra att dricka," menade munken, och Stephen instämde.

Stephen har healing som ärftlig belastning. Hans moder var en utpräglad sådan, och sådana människor kan ha ett överväldigande inflytande och är ofta dominerande, då de har en stor spirituellt makt. Stephen gjorde en normal karriär och gifte sig men sysslade alltid med healing vid sidan om och övergick mer och mer till detta. Hans fru var egentligen aldrig villig till äktenskap, hon ville vänta tre år, men de slog ihop sina påsar i alla fall, och efter precis tre år sprack det. Då sadlade han om totalt, sålde sitt hus och gick helt och hållet in för healing och blev högt uppskattad och erkänd för sina insatser, samtidigt som han reste till Kailas. Han kom iväg till Tibet precis en vecka efter att han sålt sitt hus.

Det var två år sedan. Nu är han tillbaka i Indien för andra gången för att bota sin hepatit B med tibetansk medicin. Hans berättelser om sina öden och upplevelser är mycket fängslande och lärorika, och vi kommer att hålla kontakt framledes var på jorden han än befinner sig.

Han kunde även upplysa mig om vad som hände med vår reskamrat som försvann i Chandigarh. Han hade inte tappat bort sig utan lämnat bussen helt frivilligt då han tagit med sig sin gitarr. Han var inte engelsman utan en amerikansk konstnär på jakt efter sig själv. Han hade haft för planer att tillbringa vintern i Leh, vilket torde vara något av en utmaning, då snart sagt vilken vinter som helst vore att föredra framför en vinter i Ladakh, det för människor svåraste och kallaste stället i Indien.

(Forts. i nästa nummer.)

Den omöjliga resan till Leh, del 2: Resan till Srinagar.

Min buss skulle avgå klockan 6 på kvällen. Det var en privatbuss "*de luxe*" till Jammu för bara 350 rupier (70 kronor) medan statens normala buss hade kostat 221 rupier. Efter tre nätter utan riktig sömn var jag gärna hågad att betala något extra för en nattbussplats med åtminstone nedfällbart ryggstöd, men i Indien om någonstans blir det aldrig som man tänkt sig. Tiden gick medan jag väntade på att bli hämtad. Den blev halv 7. Slutligen kom hämtningen, och vi blev förda till den vackra St. James' Church. Där hände ingenting. En liten minibuss förde bort några som skulle till Manali. Det var allt. Sedan var jag ensam kvar. Då började det gå upp för mig att något inte var som det skulle. Min hjärnas alarmklocka ringde av alla krafter.

Mannen i byrån ringde några telefonsamtal när han förstod att jag var orolig. Han sade till mig att jag skulle ta det lugnt. Telefonen ringde till honom några gånger. Någon sade till mig att jag måste betala alla dessa extra telefonsamtal för min skull, men jag gav honom en blick som han aldrig glömde och vågade inte mer komma i närheten av mig. Det var ju så uppenbart att de faktiskt hade glömt kvar mig.

Så kom det en scooterförare med hjälm och bad mig sitta upp. Detta tolkade jag som ett djärvt initiativ i rätt riktning, så jag satte upp genast med ryggsäck på ryggen och väskan framför mig, och så bar det av genom hela Delhi.

Det var livsfarligt, ty det gick undan. Många hotade bli överkörda på vägen. Till slut kom vi fram till det Röda Fortet. Där stod det privatbussar parkerade *en masse*. Det gällde att hitta den rätta. Till slut kom vi rätt, och där fanns precis en ledig plats kvar längst bak i hörnet. Så mycket för "*de luxe*"-kategorin med fällbara ryggstöd - längst bak gick inga ryggstöd att rubba. Före gryningen var min bak fullständigt utsliten av det eviga hoppandet när bussen körde över stenar, gupp, diken, hålor, gropar, stockar och andra hårda föremål på vägen. Ett tag var den enda möjliga vilan att stå upp.

Klockan 7 kom vi fram till Jammu efter en precis 12 timmars resa de 65 milen under olidliga förhållanden inomhus. Så såg också alla passagerarna ut som färdiga vrak när de stapplade och vacklade ut ur infernobussen, och kvinnorna hade dessutom ett lidande uttryck i ansiktet som av den korsfäste själv i dödsögonblicket. Ingen hade skonats, och alla de lyckliga hade hoppat av på vägen.

Där i Jammu översvämmades jag av en skock turistjägare. Man visste ju vad sådana gick för, men man ville ju samtidigt ge dem en chans. Jag blev väl omhändertagen. Man blev åtminstone genast av med gamarna från privatbussen "*de luxe*". Mina nya välgörare erbjöd mig en omedelbar jeep till Srinagar för bara 250

rupier med väntande husbåt när jag kom fram. De visade mig tre olika alternativ: A (de luxe), B (nästan de luxe) och C. Jag valde C. Jag behövde bara betala 800 rupier i förskott för två nätter vilket skulle inkludera alla måltider med mera.

250 rupier för jeepen var billigare än privatbussens gam-alternativ, så jag skyndade mig att skriva på alla papper. Jeepfärden blev sedan en upplevelse ehuru ej bekvämare än bussresan: även här hänvisades jag till bakluckan. I alla tänkbara och otänkbara ställningar somnade man till oavbrutet, men om man bara höll i ett handtag samtidigt och försäkrade sig om säkert stöd för fötterna och benen så ramlade man åtminstone inte ut.

Resan till Srinagar (30 mil) tog precis 10 timmar. Det gick hela tiden uppåt, och snart blev bergen högre och ödsligare. Det påminde mycket om Nepal, men bergen var kargare. På halva vägen såg man den första snön, och därefter följde den berömda Jahawaltunneln på 2,5 kilometer. Den här gången var bara den östra tunneln öppen. Det betydde, att 2,5 kilometer trafik måste vänta på att all trafik från andra sidan kommer igenom först innan den kan sätta i gång med att köra igenom. Jag vet inte varför den västra tunneln var stängd. Allt möjligt har hänt med denna tunnel sedan den blev färdig 1960 efter sex års sprängningsarbeten. En gång rasade den i bägge ändor just när en karavan av trafik passerade, så att ett femtiotal människor blev instängda och måste grävas och sprängas ut, vilket tog några veckor. Digma snöstormar försvårade arbetet, men när de äntligen kom igenom med undsättningen var ännu inte alla döda.

Genom att tunneln är 2,5 kilometer lång är den rena spöktåget, och man kan råka ut för allt möjligt där inne som krockar, ras som blockerar så att det uppstår kedjekrockar, och vatten, så att det bildas sjöar, som man inte kommer igenom. Vi fick vada men klarade oss igenom.

På andra sidan bredde Kashmirdalen ut sig i underbar frodig grönska och prunkande rikedom. Man kunde genast se att det var ett välbärgat och attraktivt område. De sista nio milen till Srinagar på slät mark genom dalen gick sedan i ett nafs.

När jag steg ur jeepen i Srinagar blev jag genast kringsvärdad av de vanliga gamarna, och alla visste precis vart jag skulle ehuru de visade i olika riktningar. En lade beslag på min biljett, så jag fann det säkrast att följa honom.

Han var mycket sympatisk, och jag förklarade för honom hela mitt ekonomiska problem. Han var mycket förstående, och han tog med mig till sin husbåt som låg i kanalen och var en *de luxe*-husbåt klass A. De påstod där att jag hade betalat för bara en natt klass A *de luxe*. En del förklaringar tarvades.

Han var så hygglig, när han hört hela min situation, att han själv körde mig till rätt husbåt, en ruffig skuta med vingliga bräder och mycket pittoreska förhållanden, som passade mig perfekt. Jag kände mig genast som hemma och blev därtill mycket varmt och positivt omhändertagen.

Min värd haltade svårt, ty han hade fått ett träd över sig. Han hette Latief och visade sig vara den idealiska värden, och han upplät sitt eget rum åt mig för att jag skulle få det bra. Han lyssnade tålmodigt till mitt ekonomiska problem (med svensk valuta som inte gick att växla i hela Indien) och sade helt hjärtligt och enkelt, att jag fick låna hur mycket pengar av honom som helst - vi kunde göra upp senare när jag var tillbaka i Sverige.

Vilken lättnad! Plötsligt lossnade allt, alla bitar föll på plats, allt löste sig mirakulöst, och jag befann mig mitt i paradiset hos världens underbaraste människor. De var tio i familjen som skötte om två båtar, dessa var gamla och skrangliga men fungerade, och när jag skulle ta en varm dusch i badrummet kom varmvattnet efter att jag hade slutat. Det var så underbart pittoreskt, anspråkslöst och enkelt allting.

Och friden tycktes verkligen ha kommit tillbaka till Srinagar. Naturligtvis hade vi sett och mött vilda soldater på vägen upp, men i Srinagar syntes de inte. Allt var

på väg tillbaka till det normala. Båtarna började befolkas igen. Turisttrafiken tilltog. Det värsta av kriget tycktes vara över.

(forts. i nästa nummer.)

Tibetnyheter.

Taiwans president Lee Teng Hui har kommit med det mycket konstruktiva och vettiga förslaget att Kina skulle göras till en federation av sju olika autonoma stater. Fem av dem skulle då vara Tibet, Taiwan, Öst-Turkestan, Inre Mongoliet och Manchuriet. Hans motivering för detta förslag är, att så länge Kina är som det är nu kommer omgivande länder alltid att känna sig hotade av det. Omvandlat till en federation av sju stater skulle freden konsolideras genom både samarbete och konkurrens dem emellan. Han framhåller Taiwans definitiva distans från Kinas kommunister: "Taiwans demokrati och ekonomiska prestationer åstadkoms endast av taiwaneser. Kinas kommunister bidrog aldrig med något och har därför ingen rätt att ställa några som helst anspråk på Taiwan."

Nelson Mandela besökte Kina i maj. Han har varit världens mest berömda politiska fånge, för sitt kvartssekel bakom galler på Robben Island fick han och förtjänade han hela världens moraliska stöd, och få presidenter har varit hyllade som han. Men Sydafrika stöder helhjärtat regimen i Peking, och under sitt besök i Kina ville Nelson Mandela inte på något sätt yttra sig om oppositionen i Kina eller kritisera Kinas hållning i frågan om de mänskliga rättigheterna.

Problem i samband med "De Heliga Tolvs evangelium".

Grundproblemet är det samma som med alla evangelier: alla som ägnat sig åt personligheten Jesus har sina alldeles egna tolkningar och versioner av den samma. Alla kristna teologer har alltid ägnat sig åt att ge sin egen personligt färgade kolorit åt Jesusgestalten. Därför har vi så många olika versioner av vad Jesus gjorde, sade och lärde, och alla skiljer de sig från varandra. I lika hög grad som de skiljer sig från varandra kan man lugnt genom klar logik avfärda dem alla såsom subjektiva och tendentiösa. "*The Gospel of the Holy Twelve*" är bara ytterligare ett sådant evangelium som genom att skilja sig från de andra misskrediterar både sig själv och alla de andra.

Historien om "*The Gospel of the Holy Twelve*" är att det grundar sig på en grundtext på arameiska som aldrig tidigare översatts. Denna grundtext skall ha sammanställts år 70 (omedelbart efter Jerusalems förstörelse) på grundval av alla tillgängliga vittnesbörd om Jesus. Huvudredaktören för detta omfattande samlingsarbete skall ha varit aposteln Johannes. När denne sattes i fängelse i Rom skall han ha smugglat ut evangeliet till en essensk lärjunge, som tog med sig det till Tibet, där han lämnade det i förvar i ett kloster. (Det nämns aldrig vilket.) På 1870-talet skall detta kloster ha besökts av en katolsk munk vid namn Placidus, som fick tillåtelse att ta med sig detta evangelium och visa det för kyrkans auktoriteter i Rom. Både han och tibetanerna synes ha varit naiva i att tro på detta som ett fruktbart företag.

Herrarna i Rom blev först imponerade och entusiastiska men sedan betänksamma, då ju så mycket i detta evangelium stod i konflikt med kyrkans traditioner. Därför lades evangeliet till handlingarna i arkivet i Vatikanens källare där det torde efterforskas idag, troligen utan resultat. Det publicerades aldrig, och broder Placidus hade endast översatt delar av det till latin.

Här kommer pastor Ouseley in i bilden. Född 15 oktober 1835 i Lissabon genomgick han på Irland en prästutbildning i anglikanska kyrkan och blev färdig präst vid 26 års ålder. Efter nio år övergick han till den romersk-katolska kyrkan, som han senare kom i konflikt med på grund av sin stränga vegetariska hållning. Han menade att köttätande var oförenligt med den kristna tron. Detta ledde till hans exkommunicering. Helt ensam i sin brinnande tro och övertygelse och övergiven av alla fick han då uppenbarelsen av "*The Gospel of the Holy Twelve*".

Därmed är hans version av detta evangelium naturligtvis fullständigt vetenskapligt ohållbar. Men uppenbarelsen kan inte avfärdas utan vidare. Madame Blavatsky skrev sina gigantiska lärdomsverk genom uppenbarelsen utan att egentligen själv kunna någonting. Sankta Birgitta behärskade hela sin samtid genom uppenbarelsen, så kom även Koranen till för att inte tala om Daniels Bok och Apokalypsen, två av Bibelns mest inflytelserika verk; och essensen i uppenbarelsen tycks vara den, att de kommer till när konkret material inte räcker till, och att de alltså uppstår genom extraordinära omständigheter (jämför Pauli omvändelse) som tvingar det mänskliga sinnet att sätta in övernaturliga, säg gärna parapsykologiska, växlar.

Därmed är pastor Ouseleys evangelium inte att förakta. Tvärtom är det ett ytterst värdefullt tillskott till den teologiska debatten, och vår kollega i Asien J.B.W. har fullkomligt rätt i att Jesus med största sannolikhet var vegetarian och att detta förde honom i konflikt med judendomen.

Pastor Gideon Jasper Richard Ouseley, som dog 71 år gammal den 9 december 1906, framhåller heller inte alls sitt evangelium som på något sätt viktigare än de fyra etablerade. Han framhåller bara, att alla dessa fyra efter konciliet i Nicaea år 325 utsattes för otillbörliga rättelser, omredigeringar och strykningar, vilket det finns vetenskapliga belägg för att så faktiskt skedde, vilket dock det i Tibet undanstuvade evangeliet lyckades klara sig undan ifrån. Därför, menar han, kom "*The Gospel of the Holy Twelve*" att te sig så betänkligt och hotfullt mot den teologiska säkerheten i Rom.

Vad är då sanningen om Jesus? Det lär vi aldrig få veta. Alla de olika evangelierna och skrifterna om honom liknar ett hav av spegelskärvor som ingen lyckats sätta ihop till en funktionsduglig spegel. De fyra evangelierna och "*The Gospel of the Holy Twelve*" är bara fem spegelskärvor. Man kan ana sig till deras faktiska essens såsom fragment av en spegel, men just mycket längre kommer man inte.

Jesusdebatten fortsätter.

Göteborg 27.6.1999.